

Republika Srbija
VRHOVNI SUD SRBIJE
Kž I 1807/05
13.04.2006. godina
Beograd

U IME NARODA

Vrhovni sud Srbije u Beogradu, u veću sastavljenom od sudija: Nikole Latinovića, predsednika veća, Nikole Mićunovića, Zorana Savića, Miodraga Vićentijevića i Veroljuba Cvetkovića, članova veća, sa savetnikom Marijom Vuković-Stanković, zapisničarem, u krivičnom predmetu protiv optuženih AA, AA1, AA2 i AA3, zbog krivičnog dela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. Krivičnog zakona Savezne Republike Jugoslavije, u vezi člana 22. Krivičnog zakona Savezne Republike Jugoslavije, rešavajući o žalbama branilaca optuženih, advokata AB1, AB2, AB3 i AB4, izjavljenim protiv protiv presude Okružnog suda u Beogradu K.1419/04 od 15.07.2005. godine, u sednici veća održanoj, u smislu člana 375. Zakonika o krivičnom postupku, dana 13.04.2006. godine, doneo je

P R E S U D U

ODBIJAJU SE kao neosnovane žalbe branilaca optuženih AA, AA1, AA2 i AA3, a presuda Okružnog suda u Beogradu K.1419/04 od 15.07.2005. godine, **POTVRĐUJE.**

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom optuženi AA, AA1, AA2 i AA3, oglašeni su krivim, da su kao saizvršioci izvršili krivično delo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SRJ, u vezi člana 22. KZ SRJ i osuđeni optuženi AA, AA1, i AA2, na kazne zatvora u trajanju od po 20 godina, a optuženi AA3, na kaznu zatvora u trajanju od 15 godina. Na osnovu člana 50. KZ SRJ, u izrečenu kaznu zatvora optuženima AA2 i AA3, uračunava se i vreme koje su proveli u pritvoru i to optuženom AA2 počev od 03.06.2002. godine, pa nadalje do pravnosnažnosti presude, a optuženom AA3 počev od 24.10.2002. godine, pa nadalje do pravnosnažnosti presude. Optuženi se oslobađaju plaćanja troškova krivičnog postupka i sudskog paušala. Oštećeni – porodice oštećenih upućuju se radi ostvarivanja imovinsko-pravnog zahteva na parnicu.

Protiv navedene presude, blagovremeno su izjavili žalbe:

- branilac optuženog AA, advokat AB,
- branioci optuženog AA1, advokati AB1 i ABA zajedničkom žalbom,
- branilac optuženog AA2, advokat AB2 i
- branilac optuženog AA3, advokat AB3,

i to zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, povrede krivičnog zakona, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i zbog odluke o krivičnim sankcijama, sa predlogom da se ožalbena presuda ukine i vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje ili da se preinači i optuženi oslobode od optužbe, ili da im se izreknu blaže kazne.

U izjavljenim žalbama branioci optuženih su zahtevali da budu obavešteni o sednici veća Vrhovnog suda, kao drugostepenog, da bi istoj prisustvovali, kako oni tako i optuženi AA2 i AA3.

Republički javni tužilac Srbije je, u svom pismenom podnesku Ktž.1977/05 od 14.12.2005. godine, predložio da Vrhovni sud Srbije odije, kao neosnovane žalbe branilaca optuženih, izjavljenim protiv presude Okružnog suda u Beogradu K.1419/04 od 15.07.2005. godine i prvostepenu presudu potvrdi.

Vrhovni sud je održao sednicu veća, u smislu člana 375. ZKP, u prisustvu optuženih AA2 i AA3 i branilaca – advokata ABA i AB2, advokata ABB i ABV iz Beograda, a po zameničkom punomoćju, umesto advokata AB i AB3, a u odsustvu uredno obaveštenog Republičkog javnog tužioca Srbije, na kojoj je razmotrio sve spise predmeta, zajedno sa pobijanom presudom, pa je po oceni navoda u žalbama, našao:

Prvostepena presuda ne sadrži bitne povrede odredaba krivičnog postupka, niti povrede krivičnog zakona, na koje drugostepeni sud, pazi po službenoj dužnosti, u smislu člana 380. stav 1. tačka 1. i 2. ZKP, niti postoje bitne povrede odredaba krivičnog postupka, a koje su istaknute u žalbama branilaca optuženih.

Branioци optuženih su neosnovano osporili nadležnost, stvarnu i mesnu, Okružnog suda u Beogradu za postupanje u predmetu, važenje jugoslovensko-krivičnog zakonodavstva prema mestu izvršenja krivičnog dela, a istaknuto je i postojanje optužnice Haškog tribunala protiv optuženog AA, koja po stavu njegovog branioca, isključuje nadležnost za postupanje domaćeg suda, jer sadrži radnje izvršenja krivičnog dela, koje su opisane u optužnici OJT u Beogradu Kt.94/02 od 17.10.2002. godine.

Prvostepeni sud je pravilno primenio odredbe člana 30. stav 1. i 2. ZKP (forum domicili), kada je našao da je Okružni sud u Beogradu, mesno nadležan za suđenje u ovom krivičnom predmetu.

Pitanje mesne nadležnosti na osnovu člana 37. stav 3. ZKP, nakon stupanja optužnice na pravnu snagu, se više ne može postavljati, ograničeno je tim momentom, tako da se sud ne može oglasiti mesno nadležnim, niti stranke mogu istaći prigovor mesne nadležnosti.

Oštećeni građani su državljani SRJ, pa je prvostepeni sud pravilno našao da se radi o primeni realnog principa za važenje krivičnog zakonodavstva SRJ u ovoj krivičnoj stvari, da nadležnost Okružnog suda u Beogradu nije u suprotnosti u konkretnom slučaju sa odredbama člana 107. KZ SRJ, a koja se odnosi na proširenje primene realnog principa, koji se ovde može primeniti, jer su za to ispunjeni zakonski uslovi.

Tokom prvostepenog postupka je utvrđeno da je protiv optuženog AA, podignuta optužnica od strane tužioca Tribunala, da u tom trenutku optuženi AA, Tribunalu nije bio dostupan, te da po podignutoj optužnici, nije započet sudski postupak, kao i da se radi o posebnom krivičnom delu, zločinu protiv čovečnosti i da bi eventualno pred Tribunalom bile primenjene odredbe člana 10. Statuta Tribunala, ali po oceni Vrhovnog suda, postupak koji se vodi pred Međunarodnim tribunalom za ratne zločine učinjene na području bivše Jugoslavije, ne isključuje nadležnost domaćeg suda, da u redovnom postupku sudi za krivično delo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SRJ.

Članom 9. stav 2. Statuta je predviđeno da Tribunal ima prednost u odnosu na nacionalne sudove. U bilo kojoj fazi postupka Tribunal može službeno da zatraži od Nacionalnog suda da ustupi nadležnost Tribunalu u skladu sa Statutom Tribunala i Pravilnika o postupku i dokazima.

Međutim, ono što je ovde bitno je, da Haški tribunal nije zatražio od naših sudova (Okružnog suda u Beogradu i Vrhovnog suda), da im se ustupi na nadležnost ovaj krivični predmet, gde se vodi postupak protiv optuženog AA.

Ovim pitanjima već se izjašnjavao i zauzeo stav i Vrhovni sud svojim rešenjem Kž-I-494/04 od 27.09.2004. godine, pa su ta pitanja već tada bila rešena i rasvetljena, a taj stav kao pravilan prihvatio je i prvostepeni sud, pa Vrhovni sud upućuje na date razloge Vrhovnog i Okružnog suda u Beogradu, kao jasne, razumljive i potpune.

Branioци optuženih, neosnovano pobijaju prvostepenu presudu, da je učinjena apsolutna bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 368. stav 1. tačka 11. ZKP, jer je izreka presude i dalje nerazumljiva i da prvostepeni sud nije postupio po primedbama Vrhovnog suda, te da nisu otklonjene primedbe u pogledu opisa radnji izvršenja

za svakog optuženog pojedinačno, kao i da nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama, a i oni koji su dati su potpuno nejasni i u znatnoj meri protivrečni.

Izreka presude je razumljiva. U izreci presude kojom je više saizvršilaca oglašeni krivim, njih četvorica, u dovoljnoj meri i obimu su označene radnje izvršenja za svakog od njih posebno.

U prvostepenoj presudi su dati razlozi o odlučnim činjenicama, isti su potpuno jasni i neprotivrečni.

Prvostepeni sud je dao ocenu svojstava optuženih u vreme izvršenja krivičnog dela, da su kao paravojna formacija, kojom je faktički zapovedao optuženi AA, krivično delo izvršili zajedničkim delovanjem, iskazujući pri tom sopstvenu volju. Utvrđen je i određeni uzročno-posledični odnos između radnje izvršenja optuženih i nastupele posledice. Dati su i razlozi o odlučnim činjenicama, vezanih za najbitniji deo kritičnog događaja u holu Hotela CC i potom na obali reke CD.

Prvostepeni sud je postupio i u smislu člana 394. stav 3. ZKP, izveo sve procesne radnje i raspravio sva sporna pitanja, na koje je ukazao Vrhovni sud svojom odlukom KŽ-I-494/04 od 27.09.2004. godine.

Branioći optuženih su žalbama istakli da je prvostepeni sud učinio apsolutno bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 368. stav 1. tačka 10. ZKP, jer se presuda zasniva na nezakonitim dokazima, to su fotografije pripadnika paravojne formacije CE i putnika koji su izvedeni iz A, dana _____. godine, kao iskaz svedoka DD.

Takvi žalbeni navodi branilaca optuženih, ocenjeni su kao neosnovani.

U spisima predmeta nalazi se album sa fotografijama paravojne formacije CE i album fotografija otetih lica.

Autentičnost tih fotografija, koje je prvostepeni sud predočio optuženim, bliskim rođacima ubijenih civila i svedocima, ničim nije dovedena u sumnju, pogotovu jer je utvrđeno da je njihov autor svedok Dr, iako je on negirao da ih je sačinio. Svedok DD je izjavila da je te fotografije mogao napraviti jedino DR, fotoreporter, jer ga je videla ispred Hotela CC i on je jedini od svih prisutnih na tom mestu imao fotoaparat, kao i da su neke fotografije, koje govore o događajima ispred Hotela CC, napravljene kritičnog dana.

Prvostepeni sud nije mogao doći do negativa filma, od kojih su ove fotografije napravljene, ali je bitno da je sud utvrdio ko je snimio te fotografije, a njihova vrednost je u tome što služe za identifikaciju optuženih (neke od njih prikazuje i ispred Hotela CC) i prisutnih oštećenih, nakon izvršenog zlostavljanja sa vidljivim telesnim povredama po glavi i telu.

Stoga nije bilo osnova za primenu člana 178. ZKP i izdvajanje ovih dokaza iz spisa predmeta, kao nezakonitih dokaza.

Prvostepeni sud je pravilno ocenio da su iskazi svedoka DD, date u istrazi na dan 27.03.2002. godine i na glavnom pretresu održanom dana 23.01.2003. godine verodostojni, dajući za to uverljivo obrazloženje. Ti iskazi svedokinje su puni autentičnih detalja i utisaka i svedoče o brojnim okolnostima vezanim za međusobne kontakte optuženih pre izvršenja krivičnog dela, sam događaj na dan 22.10.1992. godine, ponašanje optuženih i atmosferu u vreme izvršenja krivičnog dela na području F i G.

Tako detaljan opis događaja, činjenice i podataka vezanih za otete civile i na kraju za događaj na obali reke CD, mogao je biti poznat, samo nekome ko je bio na licu mesta, to video, čuo i doživeo. Pored toga, ti njeni iskazi su u skladu sa iskazima drugih svedoka, pismenim dokazima, fotodokumentacijom, delimično i sa odbranom optuženog AA3.

Na glavnom pretresu dana 21.01.2005. godine, svedokinja je negirala sve što je ranije izjavila, da njoj ustvari ništa nije poznato o kritičnom događaju, objašnjavajući da je bila prisiljena da da iskaz određene sadržine, da su radnici državne bezbednosti vršili veliki psihički pritisak na nju, tako što su svakog časa dolazili kod nje kući. Ovakvo obrazloženje svedoka je neuverljivo, što je prvostepeni sud pravilno ocenio.

Nema osnova ni u dokazima, ni za pokušaj odbrane da se svedok DD eliminiše kao validan svedok, tako što će se dovesti u pitanje njeno duševno zdravlje.

Svedokinja je izjavila da je, pošto je videla tela fizički zlostavljanih, a zatim ubijenih civila, bila pod mučnim utiskom, ali da je tek posle svedočenja u istrazi i na glavnom pretresu dana 23.01.2003. godine, osećala veliki strah, da će zbog onoga o čemu svedoči, imati teških posledica, da su upućivane pretnje i njoj i njenoj porodici, zbog čega je tražila fizičku zaštitu van sudnice, koja joj je i pružena u smislu člana 109. stav 3. ZKP, zbog čega je imala i psihičke smetnje, čime se objašnjava i promena njenog iskaza na glavnom pretresu dana 21.01.2005. godine. Međutim, problemi koji su nastali posle njenog svedočenja u istrazi i na prvom glavnom pretresu, kada je govorila istinu, nemaju uticaja na validnost tih njenih iskaza, kao i njenu sposobnost opažanja i sećanja, kao i na uverenje suda o autentičnosti njenih navoda.

Svedok DD je u istrazi dana 27.03.2002. godine izjavila, kada je izašla iz hotela, gde je videla oštećene, optuženi AA joj je rekao da su ovi "mudžahedini" u civilu za slučaj da ih ne uhvate srpski borci i da im je on prethodno oduzeo oružje, da je akcija uspela i da su ih uhvatili na GG, (a ustvari se radilo uglavnom o radnicima sa područja GA i GB, koji su radili u obližnjim fabrikama, a neki su imali i potvrde da mogu slobodno da se prevoze putem GB-GA).

Nešto kasnije, videla je pored CD, ubijene sve iste civile, koje je prethodno videla, prepodne u Hotelu "CC", bila je masa civila, neki od njih su kamenovali ove muslimane. Prišla je ubijenim i videla da su bili zaklani.

Optuženi AA je kod ovih zaklanih civila pored CD, uzvikivao, "da su im to borci i da će ih dobiti, kao što su oni predali naše".

Objasnila je da su bile borbe kod GG, na području mesta GM da je poginulo __ srpskih boraca, pa je zbog toga optuženi AA tako govorio.

Blizu jednog kamiona sa ceradom, koji je bio ispred hotela, na betonu, bile su stvari tih muslimana, lična dokumenta, delovi garderobe, kao što su jakne i slično i jedan pripadnik teritorijalne odbrane, joj je rekao da su to stvari od tih "mudžahedina".

Svedok DD je na glavnom pretresu dana 23.01.2003. godine izjavila, da je ispod puta, na CD, videla ljude koji su bili izmasakrirani, krvavi, prebijeni, bili su mrtvi, a bilo je između 15-20 leševa. Nije mogla da se izjasni, nije videla, da li su ubijeni iz vatrenog oružja. Zna da su ih civili kamenovali sa puta – gađali kamenjem.

Dodala je i da su ubijeni ljudi bili masakrirani u lošem stanju, videla je da su neki od njih bili zaklani.

Sutradan joj je AA rekao da su ih pobili.

Pravilno je prvostepeni sud zasnovao svoju odluku na osnovu iskaza ovog svedoka, koja je očevidac događaja i svedočila je o bitnim stvarima i detaljno je opisala ono što je videla kritičnom prilikom. U ova dva iskaza svedokinja nema bitnih razlika, kako to neosnovano ističu branioci optuženih, već naprotiv, oni se međusobno dopunjuju i objašnjavaju kritične događaje.

Iz ponašanja optuženog AA kritičnom prilikom i onoga što je rekao ovom svedoku, proizilazi jedini mogući zaključak koji je izveo i prvostepeni sud, da su optuženi AA i pripadnici paravojne formacije CE, kojom je on komandovao, na

CD lišili života sve oštećene, a koje su prethodno u holu hotela fizički zlostavljali i pretukli. (Naime, u holu hotela gde su oštećeni pretučeni, nalazili su se samo pripadnici paravojne formacije, ne i druga lica i građani F, što proizilazi iz iskaza svedoka DD).

Branioci optuženih pobijaju prvostepenu presudu i zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pri tom ponavljaju i slede svoju odbranu sa glavnog pretresa, ističu da delatnost svakog od optuženih nije precizno utvrđena, kako u delu koji se odnosi na zajedničko donošenje odluke, tako i na preduzimanje radnji izvršenja krivičnog dela, kao i na svest o preduzimanju zajedničke akcije, saizvršilaštva. Nije utvrđena ni priroda, pripadništvo i organizacija naoružane formacije, čiji su pripadnici bili optuženi, pa ni njihova odgovornost, jer bi kao pripadnici paravojne formacije iskazivali svoje htenje i volju, dok bi kao vojnici regularne vojne formacije, izvršavali naređenje pretpostavljenih.

Nije utvrđeno ni ko je optužene ubio i na koji način, gde su leševi i njihov identitet, da su oštećene hteli da linčuju ogorčeni građani F i da su ih oni u tome sprečili, da su oni samo viđeni na licu mesta, da se u naše pravo uvodi ovom odlukom Institut "zajedničkog zločinačkog poduhvata" iz Haškog tribunala i način ocene dokaza, gde se proglašava krivim svako ko je prisutan nekom događaju, bez obzira da li preduzima neku radnju ili ne u okviru radnje koje čine elemente krivičnog dela. Nije utvrđen ni razlog otmice, da li su oštećeni oteti radi razmene za ubijene srpske borce u borbama kod GM ili su oteti, da bi bili lišeni života, samo zato što su muslimani.

Ovakvi žalbeni navodi ocenjeni su kao neosnovani. Prvostepeni sud je istinito i potpuno utvrdio sve činjenice koje su od važnosti za donošenje zakonite odluke, kao i krivične odgovornosti optuženih za izvršeno krivično delo iz člana 142. stav 1. KZ SRJ, u vezi člana 22. KZ SRJ. Činjenično stanje u prvostepenoj presudi, koje se odnosi na odlučne činjenice, sud je utvrdio do stepena izvesnosti, na osnovu velikog broja dokaza, koji su precizno navedeni u obrazloženju presude. Pri tom je sud izneo i sadržinu svakog tog dokaza u bitnom, ocenio ga i logički povezao sa drugim izvedenim dokazima, tako da je svestrano, pravilno i potpuno ocenio sve izvedene dokaze. Poštujući osnovni princip krivičnog postupka – princip istine, prvostepeni sud je proverio i odbranu svakog optuženog i izveo sve potrebne dokaze koji su od značaja za utvrđivanje od bitnih činjenica.

Iz izvedenih dokaza proizilazi, da je optuženi AA formirao paravojnu formaciju CE (koja nije pripadala regularnim vojnim jedinicama), koja je bila pod njegovim vođstvom i komandom i da je on i organizovao njen rad.

Iz iskaza svedoka GD se vidi da je po kritičnom događaju u GB čuo da je pripadnicima te formacije CE, osnovni motiv osveta, pošto su članove njihove porodice ubili muslimani. Ovo isto se može zaključiti i iz njihovog ponašanja kritičnom prilikom.

Optuženi AB3 je u svojoj odbrani izjavio da ga je optuženi AA obavestio da ima nameru da u F formira specijalnu vojnu jedinicu, poput interventnog voda, koja bi trebalo da bude u pripravnosti i da interveniše u slučaju da dođe do probijanja linije razdvajanja između srba i muslimana, da je njemu i svedoku DD, optuženi AA stavio na raspolaganje garsonjeru u kojoj su stanovali u F, da je kod njih dovodio borce, koji su se međusobno upoznavali, te da su optuženi AA3 i AA2 od optuženog AA dobili oružje i to automatsku pušku i da mu je uveče ___1992. godine, optuženi AA saopštio da se sutradan ide u akciju "presretanja mudžahedina koji idu ka GG, pa je optuženi AA3 u ranim jutarnjim časovima otišao u tu akciju.

Svedok DD je izjavila da je optuženi AA imao jedan vod od 15-20 boraca i bio je komandir tog voda, u čijem sastavu su bili optuženi AA2, AA3 i AA1, kao i drugi. Optuženi AA nije imao nikakav čin, niti oznaku čina na uniformi, ali je čula da ga vojnici oslovljavaju sa V.

I drugi svedoci su isto govorili. Svedok UM je posvedočio da je za optuženog AA čuo, da je u to vreme bio legenda, da je bio vođa svoje jedinice i da je imao svoje ljude i da se radilo o paravojnoj formaciji.

Svedok TT je čuo da je izvršena otmica njegovih komšija iz ___ i da su to izvršili pripadnici paravojne formacije, čiji je vođa bio optuženi AA.

Stoga je prvostepeni sud pravilno utvrdio da su optuženi kao pripadnici paravojne formacije CE kojom je

komandovao optuženi AA, kao saizvršioци sopstvenom voljom izvršili otmicu, zlostavu i ubijanje civila. Optuženi su kao paravojna formacija, bili samostalna formacija, izvan jedinstvenog sistema komandovanja i krivično delo su izvršili zajedničkim delovanjem i pri tom iskazivali sopstvenu volju i htenje.

Svi optuženi su delovali pod kamandom optuženog AA, koji im je stavio na raspolaganje stan u F u kome su se sastajali, oružje, ukoliko ga već nisu posedovali, omogućio njihov međusobni kontakt i upoznavanje, a zatim odredio vreme i mesto preduzimanja akcije. Pažljivim praćenjem redosleda radnji koje su optuženi preduzimali, odvijanje događaja, o kome detaljno govore i brojni svedoci – očevidci, nesumnjivo je utvrđeno da su optuženi delovali po dogovoru, sinhronizovano i sa zajedničkim ciljem, da civile muslimanske nacionalnosti liše slobode, izvodeći ih A, zatim ih prinudili da uđu u kamion, nasilno odvezli u Motel CC, gde su ih fizički zlostavljali, udarajući ih drvenim motkama, a zatim ih odveli do CD gde su ih ubili. Iz ponašanja optuženih koji su proslavljali uspeh, kada su civile dovezli do motela, (svedok UM je izjavio "da su se optuženi počeli da se vesele, da je to bila neka histerija od radovanja, neki su pucali, radovali su se kao indijanci, kada uhvate žrtvu), kao i naknadna objašnjenja nad njihovim telima posle likvidacije od strane optuženog AA, da se radi o mudžahedinima (a pod "mudžahedinima" u Republici Srpskoj su se podrazumevali plaćenici koji su dolazili da ratuju na strani bosanskih muslimana) i da neće biti razmenjeni za srpske borce, jer ni protivna strana nije poštovala dogovor o razmeni zarobljenika, nesumnjivo proističe da su optuženi bili upoznati sa prirodnim svrhom i razlozima akcije koje su preduzimali. Optuženi su od zaustavljanja A do likvidacije civila, bili u neposrednom kontaktu sa njima, jedini su raspolagali naoružanjem pomoću koga su ostvarili i svoj cilj. Neprihvatljiv je stav branioca optuženog AA, o tome da su civile linčovali "njihovi sugrađani srpske nacionalnosti", a u svom gnevu i osveti zbog ubistva svojih najmilijih, jer nisu imali oružje, niti su bili u mogućnosti da kontrolišu bilo čije ponašanje i vrše vlast na drugim licima.

Pravilni su činjenični i pravni zaključci prvostepenog suda, da su svi optuženi znali da je svrha odvođenja muslimana na jedno mesto, CD, upravo da se liše života i da su krivično delo izvršili sa direktnim umišljajem, budući da su svi optuženi bili svesni i hteli izvršenje dela, da tu postoji jedinstvo umišljaja, da su hteli da zlostavljaju civile, samo zbog toga što su pripadnici druge nacije i vere, da bi ih kasnije lišili života.

Po iskazu svedoka LL, prvo načelnika, pa komandanta F brigade, 16.10.1992. godine probijen je front kod GM i veliki broj boraca je poginuo, a neki su i zarobljeni. Međutim, optuženi nisu oteli oštećene civile iz autobusa da bi razmenili za ubijene srpske borce u borbama kod GM. Ovo proizilazi iz izvedenih dokaza, okolnosti slučaja kao i ponašanja optuženih kritičnom prilikom.

Prilikom izvršenja akcije izvođenja muslimana iz A, svi optuženi su bili maskirani, išarani i nagaravljeni crnom bojom po licu i rukama, jedan je imao i navučenu čarapu preko lica, bili su u izbledelim maskirnim uniformama. Svedok KK je izjavila i da je njen sin bio tako maskiran i nagaravljen ne bi mogla da ga prepozna. To je i bio razlog što optužene niko od očevidaca iz autobusa nije mogao da prepozna kao izvršioce ovog dela.

Svi izvršioци su aktivno učestvovali u ovoj radnji, svako je imao određeni zadatak. Optuženi AA je bio najaktivniji, drugi su sa uperenim puškama u oštećene civile i iste sprovodili ka kamionu, a neki su držali uperene puške na gotovs i prema autobusu.

Ova akcija je bila unapred dobro isplanirana, (putnicima u A je bilo zabranjeno i da se okreću), svako od učesnika je imao određene zadatke, akcija je trajala kratko vreme, nekoliko minuta. Izvršioци ovog dela, a bilo ih ukupno devet (četiri optužena i pet NN lica), međusobno uopšte nisu govorili, njihova međusobna komunikacija je bila svedena na minimum, samo je govorio optuženi AA, u autobusu prilikom legitimisanja putnika.

Da se nije radilo o razmeni, vidi se i po tome, što je sve bilo učinjeno u kratkom vremenskom intervalu, sve se odigralo u jednom danu. Oštećeni su oteti rano izjutra, svedok DD ih je videla pretučene u holu hotela posle 8,00 časova, a istoga dana posle 12,00 do 15,00 časova na CD, videla je leševe tih istih civila.

Oštećeni civili su bili svo vreme pod faktičkom vlašću optuženih, kao jedinih naoružanih lica, kojima je komandovao optuženi AA. Otetim licima niko nije mogao da se približi, bez odobrenja optuženog A i ostalih optuženih, a što se vidi iz iskaza svedoka DD, koja je detaljno opisala trenutak, kada su u hotel hteli da uđu revoltirani građani, da bi linčovali "mudžahedine" (jer su optuženi oštećene civile tako lažno prikazali kao mudžahedine i kao svoj uspeh u borbi protiv njih), ali im optuženi to nisu dozvolili.

Prvostepeni sud je do stepena izvesnosti utvrdio da su pripadnici paravojne formacije CE i to četvorica optuženih i pet NN lica, lišili života oštećene, ovo pogotovu, što je sud u potpunosti isključio svaku drugu mogućnost. Da su eventualno oštećene linčovali građani F, za to nema ni jednog dokaza, to ne proizilazi čak ni iz odbrane optuženog AA3, koji ne zna ko je oštećene pobio, a optuženi AA2 se branio ćutanjem, a na primer stav branioca optuženog AA da su optuženi sprečili građane F, da linčuju oštećena lica.

Tačno je da tela ubijenih civila nisu pronađena, ali je prvostepeni sud na osnovu svih raspoloživih pravno valjanih dokaza i pored činjenice da se kritični događaj odigrao u uslovima ratnog okruženja, nesumnjivo utvrdio identitet i broj ubijenih civila, o čemu je detaljno izneo svoj stav na strani 64 presude, koji kao pravilan prihvata i ovaj sud.

Po mišljenju Vrhovnog suda, prvostepeni sud je pravilno i potpuno utvrdio činjenično stanje i sve odlučne činjenice u prvostepenoj presudi, te su žalbeni navodi branioca optuženih ocenjeni kao neosnovani.

Prvostepenom presudom nije povređen ni krivični zakon i s obzirom na utvrđeno činjenično stanje, pravilno je primenjen krivični zakon, kada je prvostepeni sud našao da su optuženi učinili krivično delo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SRJ, u vezi člana 22. KZ SRJ.

Prvostepeni sud je obrazložio kojim razlozima se rukovodio pri rešavanju pravnih pitanja, a koje kao pravilne prihvata i ovaj sud.

Nakon raspada SFRJ, u Republici BiH, došlo je isključivo da unutrašnjeg oružanog sukoba, ali ipak oružanog sukoba, koji postoji kada se pribegava oružanoj sili ili postoji oružano nasilje dužeg trajanja između vlasti i organizovanih grupa ili između takvih grupa unutar države, koje je bilo takvog obima i karaktera sa velikim brojem žrtava, da se može izjednačiti sa ratom.

Stoga se i na te sukobe imaju primeniti pravila međunarodnog ratnog prava, sadržanim u Ženevskim konvencijama o zaštiti civilnih lica za vreme rata iz 1949. godine, koje je naša zemlja ratifikovala 1950. godine i čije su odredbe inkorporirane u našem zakonodavstvu, kao i u dopunskom protokolu uz Ženevsku konvenciju o zaštiti žrtava rata međunarodnih oružanih sukoba od 1977. godine, koji se primenjuje na sve oružane sukobe, koji se odvijaju na teritoriji visoke strane ugovornice između njenih oružanih snaga i otpadničkih oružanih snaga ili drugih organizovanih naoružanih grupa, koje pod odgovornom komandom, vrše tako kontrolu na delu njene teritorije, koja im omogućava da vode neprekidne i usmerene vojne operacije.

Optuženi su ovo krivično delo izvršili kao saizvršioci i za to su ispunjeni uslovi i objektivne i subjektivne prirode, a utvrđen je i kauzalni odnos između radnji optuženih i nastupele krajnje posledice – smrti oštećenih lica.

Pored objektivnih elemenata – učešću u izvršenju krivičnog dela, ostvaren je subjektivni element – svest o zajedničkom delovanju optuženih u odnosu na zabranjenu posledicu. Ova subjektivna veza je ostvarena dogovorom optuženih, jer je celokupna akcija bila detaljno planirana i precizno izvedene od početka do kraja, sa tačno određenim zadacima za svakog optuženog, tako da na primer, leševi oštećenih lica nikada nisu ni pronađeni.

Što se tiče eventualnog pitanja "ekscesa izvršioca" kada jedan izvršilac uradi više od onoga što je bilo dogovoreno, (pravilo je da drugi saizvršioci ne odgovaraju za eksces tog izvršioca), za to nema nikakvih dokaza u spisima.

Naprotiv svi dokazi, okolnosti slučaja i ponašanje optuženih kritičnom prilikom, kao i posle događaja (optuženi AA3 je odmah posle događaja, narednog dana, napustio F i vratio se u FA), ukazuju da je na strani svih optuženih postojalo jedinstvo umišljaja da se oštećeni liše života i da su svi radili na tom zadatku, a pod komandom optuženog AA, kao organizatora cele akcije. Stoga su i žalbeni navodi branilaca optuženih kojima se to osporava ocenjeni kao neosnovani.

Ispitujući povodom žalbi branilaca optuženih, prvostepenu presudu u delu odluke o kazni, veće ovog suda je našlo da je prvostepeni sud pravilno utvrdio i ocenio sve okolnosti, koje su u smislu člana 41. KZ SRJ od značaja za

odmeravanje kazne i pravilnom ocenom utvrđenih olakšavajućih i otežavajućih okolnosti, osnovano optuženima AA, AA1, AA2 i AA3, koji je u vreme izvršenja krivičnog dela bio mlađe punoletno lice, za izvršena krivična dela izrekao maksimalne kazne zatvora, koje i po nalaženju ovoga suda predstavljaju neophodnu meru za ostvarenje svrhe kažnjavanja iz člana 33. KZ SRJ, jer su samo takve kazne adekvatne stepenu društvene opasnosti izvršenog krivičnog dela i krivične odgovornosti svih optuženih.

Žalbeni predlozi branilaca optuženih za blažim kažnjavanjem, ocenjeni su kao neosnovani, tim pre, što nisu potkrepljenim nekim novim značajnim okolnostima, koje prvostepeni sud nije imao u vidu prilikom odlučivanja o kazni.

Naime, okolnosti pod kojima je delo učinjeno su tako teške da opravdavaju dužinu trajanja kazne zatvora koja je odmerena optuženima.

Branioци optuženih su istakli u žalbama, da je prvostepeni sud načinio povredu krivičnog zakona, kada je prvu trojicu optuženih, osudio na kaznu zatvora u trajanju od po 20 godina, jer je to u suprotnosti sa odredbama člana 38. OKZ.

Stav prvostepenog suda je da smo u sistemu sankcija Krivičnog zakona SFRJ i kasnije KZ SRJ, imali kao samostalnu kaznu zatvora, kaznu od 20 godina, a imajući u vidu da je više puta dolazilo do izmene oba krivična zakona, primenio je najblaži krivični zakon za optužene, a to je onaj koji je propisivao da se za ovo krivično delo može kazniti zatvorom najmanje pet godina ili dvadeset godina, a što je predviđeno izmenama KZ SRJ ("Sl. list SRJ" br. 37/93 od 16.07.1993. godine).

Ovaj svoj stav prvostepeni sud je obrazložio jasnim, razumljivim i potpunim razlozima, koje kao pravilne prihvata i ovaj sud. Naime, tim izmenama KZ SRJ je propisano u članu 6. da se za krivična dela, krivično odgovornom učiniocu, može izreći i smrtna kazna, kada je propisana zakonom republike, a u članu 8. da se za najteža krivična dela može propisati i zatvor od 20 godina.

Ovo znači, da u sistemu krivičnih sankcija postojala kao samostalna kazna zatvora od 20 godina, a postojala je i u momentu donošenja ove odluke, odnosno važenja novog Krivičnog zakonika ("Sl. list RS" br. 85/05, 88/05 i 107/05, koji je stupio na snagu 01.01.2006. godine).

Sa iznetih razloga, a u smislu člana 388. ZKP, odlučeno je kao u izreci ove presude.

Predsednik veća sudija,

Nikola Latinović, s.r.

Zapisničar,

Marija Vuković-Stanković, s.r.

Za tačnost otpavka

Upravitelj pisarnice

Mirjana Vojvodić

an